

Dobrý den,

chtěla bych vás, studenty předmětu Polština pro pokročilé, požádat o spolupráci. Jsem studentka 2. ročníku navazujícího magisterského studia oboru Polský jazyk a literatura na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity a prosím vás o přeložení níže uvedených textů do polštiny pro účely mé magisterské práce, ve které se zabývám překladem.

Jedná se o kratší články a úryvky z časopisu National Geographic Česko. Za každým z nich je odkaz na originální anglickou verzi, pokud by se na ni někdo potřeboval podívat.

Překlady mi pošlete na email 262950@mail.muni.cz.

Děkuji vám za váš čas.

Bc. Zuzana Vašítková

1. BIO-NIKA

Bionické oči by mohly brzy následovat bionické uši. Jo An Lewisová přišla před léty o zrak následkem degenerativního onemocnění retnitis pigmentosa (RP), které ničí světločivé buňky v oku zvané tyčinky a čípky. Později však částečně znovu nabyla zrak díky výzkumu Marka Humayuna, oftalmologa z University of Southern California a společnosti s názvem Second Sight.

Jak je u tohoto onemocnění běžné, část vnitřní vrstvy sítnice zůstala v pořádku. Tato vrstva, zaplněná bipolárními a gangliovými buňkami, normálně zachycuje signály z vnějších tyčinek a čípků a předává je nervovým vláknům, která se spojují do očního nervu. Nikdo neví, jakým jazykem vnitřní sítnice hovoří (neznámé transformaci mezi vnímaným obrazem a signály nervových vláken na sítnici), nebo jak jí dodat obrazy, kterým by rozuměla. V roce 1992 však Humayun začal pokládat (na krátkou dobu) na sítnici pacientů s RP, kteří podstupovali chirurgický zákrok z jiných důvodů, soustavu malinkých elektrod.

„Požádali jsme je, aby sledovali tečku, a oni to dokázali,“ říká. „Viděli řady a viděli sloupce.“ Po desetiletí testování vyvinul Humayun s kolegy systém, který nazvali Argus. Pacienti dostali tmavé brýle s připevněnou malou videokamerou spolu s rádiovým vysílačem. Videosignály byly přenášeny do počítače na opasku, převedeny do podoby elektrických signálů srozumitelných gangliovým buňkám a pak odeslány do přijímače umístěného za uchem. Odtud je drát přivedl dovnitř oka do čtvercového pole 16 elektrod jemně připevněného k povrchu sítnice. Impulzy napájely elektrody. Elektrody excitovaly příslušné buňky. O zbytek se postaral mozek a to pacientům umožnilo spatřit hrany a některé hrubé hrany.

<http://ngm.nationalgeographic.com/2010/01/bionics/fischman-text/2>

2. Návrat turů

Po staletí se potulovali evropskými lesy – mohutní pratuři, které paleolitičtí umělci vyobrazovali na stěnách jeskyní (obrázek ve výřezu) a kteří byli ceněni jako lovecké trofeje. Vymřeli před téměř 4000 lety. Nyní je genetika možná přivede zpátky k životu.

Zní vám to jako pokračování *Jurského parku*? Popravdě je to skutečný plán Projektu Tauros, konsorcia evropských vědců využívajících DNA sekvencovanou z pratuřích zubů k zahájení nového chovného programu. Výzkumníci z projektu právě teď identifikují žijící dobytek – včetně španělského a italského tura domácího –, který dosud nese pratuří geny. Pak budou chovatelé křížit tento skot, aby zachytili příslušnou DNA, odstranili zbytek a stvořili

tury, kteří zhruba za deset let budou podle předpokladů vypadat a chovat se přesně jako jejich vymřelí předkové.

Pratuři byli býložraví obři a v minulosti spásali buky, což jsou stromy, které v současnosti zaplavují evropské lesy. Dnes by takový úklid pomohl opětovnému růstu původní flóry – neboť jeden vzkříšený druh dá jiným, ohroženým druhům, životodárnou injekci.

(http://blogs.ngm.com/blog_central/2010/06/ox-redux.html)

3. Mýtus o pití vody

V časopisech, na webových stránkách i v některých odborných textech se doporučuje vypít denně minimálně dva litry vody. Výrobci balených vod jásají. Odborníci na hydrataci si však nejsou zcela jistí, kde se vlastně toto pravidlo vzalo a zda je platné.

Výzkumník americké armády Mike Sawka se domnívá, že pravidlo má původ ve studii o hydrataci hlodavců z roku 1933. Výzkum vedl k doporučení denní konzumace 2,5 litru tekutin pro průměrně aktivního člověka. Takové množství stačí na vyrovnání vody vyloučené z těla pocením a vyměšováním. Dvacet procent většinou pochází z potravin bohatých na vodu, jako jsou polévky, zmrzlina nebo třeba celer. Na nápoje tak zbývají asi dva litry (s teplem a při cvičení se spotřeba zvyšuje.)

Háček je v tom, že zmíněné dva litry nemusí tvořit jen voda. Počítají se i ostatní nápoje, a to i ty, které obsahují kofein. „Tělesná potřeba tekutin daleko přebije malý vliv, jaký může mít kofein na odvodňování,“ tvrdí fyziolog Douglas Casa z University of Connecticut. Tělo si navíc řekne, kdy potřebuje tekutiny. Takže pijte, když máte žízeň. Nemáte-li žízeň, nepijte. Platí ovšem jedna výjimka: před zvýšenou tělesnou aktivitou se dostatečně napijte.

(http://blogs.ngm.com/blog_central/2010/09/eight-glasses-a-day-shattering-the-water-myth.html)

4. Postav ho (a ony přijdou)

Každé loubí není palác. Nádvoří pokryté listy (nahore vlevo), které vybudoval lemčík zejkozobý v Austrálii, může představovat starší typ, z něhož se vyvinuly složitější struktury v podobě májky nebo uličky (dole vlevo). Všechny jsou využívány výhradně k páření, nikoli jako hnízdo. Hromádka kamenů před ní slouží jako jeviště pro samcovo představení, jakmile naláká samici dovnitř. Ovšem ani ta nejkrásnější a nejpůsobivější nabídka nezajišťuje, že bude následovat odměna. I když se zdá, že samec dělá všechno správně, samice někdy prostě odletí.

(<http://ngm.nationalgeographic.com/2010/07/bowerbirds/laman-photography>)

5. NOVÁ HEDVÁBNÁ CESTA

Vědomí nesmírných zásob ropy a přírodního plynu pod Kaspickým mořem a kolem něj povzbudilo horečnou snahu budovat napříč jižním Kavkazem ropovody, aby se tyto zdroje dostaly na evropský trh.

(<http://ngm.nationalgeographic.com/2010/08/new-silk-road/forrest-text/2>)

6. Tichý let

Letecký inženýr Edward Haering říká, že s letadly překonávajícími zvukovou bariéru „vznikají rázové vlny na každé stupňovité změně tvaru letounu“. Právě tehdy, kdy se jednotlivé rázové vlny z předě, křídla a ocasu setkají, slyšíme dole hromové zaburácení.

(http://blogs.ngm.com/blog_central/2010/06/quiet-flight.html)

7. Zlatý dotek

Tato osmnáctikarátová zlatá soška (vpravo) je po většinu času uchovávána pod zámkem na utajeném místě. A to od doby, kdy byl její předchůdce – pohár Julesa Rimeta – za druhé světové války ukryván pod postelí, později unesen kvůli výkupnému a zase získán zpět a potom v roce 1983 v Brazílii ukraden nadobro. Sošku poprvé ukradli v březnu 1966 na výstavě v Londýně, kde se v onen rok hrál závěrečný zápas.

(http://blogs.ngm.com/blog_central/2010/05/golden-touch.html)